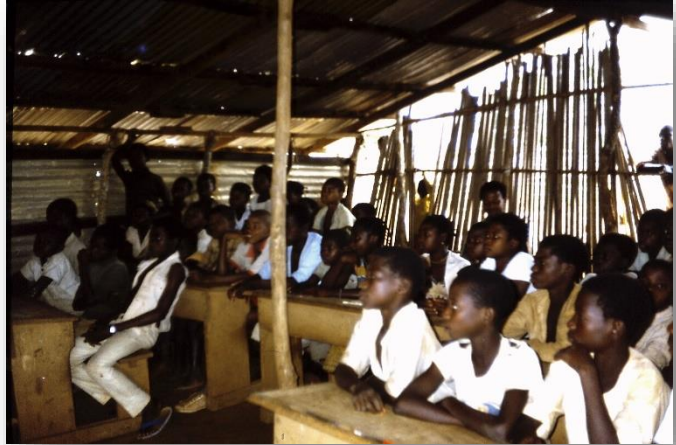

24. Naar school

Naar de basisschool gaan ziet er voor kinderen in Batouri wel even anders uit dan in Nederland. In de wat grotere dorpen is vaak wel een eenvoudig overheidsschooltje te vinden. Deze bestaat uit een paar eenvoudige lokalen, en dat is het dan. Vaak is het enige leermiddel waarover de onderwijzer beschikt een schoolbord met krijtjes. Geen boeken, geen schriften of potloden, daar moet de leerling zelf voor zorgen en de aanschaf daarvan blijkt voor veel ouders een groot struikelblok. Er zijn geen toiletten, geen water, het is allemaal erg sjofel. Muren, als die er al zijn, zien binnen de kortste keren rood van het opstuivende stof van de weg. Deze rode aarde verandert zoetjesaan alle bouwsels, en tijdens de droge tijd zelfs de mensen, in dezelfde kleur. Als je geluk hebt, is er een dak van golfplaten, zodat je droog blijft tijdens een enorme moessonbui. Het nadeel van golfplaten is dan wel, dat je de meester niet verstaat, want regengekletter op zo'n dak is werkelijk oorverdovend!

In deze klas alleen maar jongens

Heb je de pech in een dorp zonder school geboren te zijn, dan zit er niets anders op dan 's

Alle leerlingen even op de foto

morgens al vroeg op pad te gaan, want dorpjes liggen vaak kilometers ver uit elkaar. Als het meezit dan krijg je voor onderweg van je moeder een *bâton de manioc* mee, of een kleine oliebol. Daarmee moet je het uitzingen tot 's middags na schooltijd.

Onderwijzers worden aangesteld door de overheid. Als je pech hebt, word je als juf of meester gestationeerd ver weg van een stadje, of

een dorp met een voedselmarkt, waar je terecht zou kunnen voor de dagelijkse boodschappen. Er zit dan niets anders op, dan zelf maar een moestuin aan te leggen en daar na schooltijd je eigen voedsel te verbouwen zoals maniok, zoete aardappel, ignames en groentes. Verder is er voor onderwijzers vaak maar weinig afleiding in een dorp: de meeste dorpelingen zijn (bijna) ongeschoold dus vormen zij voor hen vaak geen makkelijke

gesprekspartners; er valt niets te lezen en er is geen elektriciteit, dus ga je noodgedwongen, net als de andere dorpsbewoners, met de kippen op stok.

Veel onderwijzers nemen daarom regelmatig de taxi-brousse naar Yaoundé om 'hun dossier te volgen'. Dat wil zeggen: proberen via de ambtenarij, met of zonder smeergeld, zo snel mogelijk op een aangenamere plek te worden aangesteld.

Heb je als leerling het geluk om in de stad geboren te zijn, dan kunnen je ouders ook kiezen voor een particuliere school, bv. die van de katholieke missie of de zending. Daarvoor is wel schoolgeld vereist, maar dan is de kans ook groter dat je er iets leert, want er zijn vaak meer leermiddelen aanwezig. Ook de onderwijzer is meer gemotiveerd, want hij is veel zekerder van een maandelijks salaris dan zijn collega op een overheidsschooltje. De stad biedt natuurlijk ook veel meer faciliteiten en mogelijkheden om vrienden te maken, voor zowel de juf als de meester. En, niet onbelangrijk: ook hun eigen kinderen kunnen naar een betere school worden gestuurd. Want wat in Nederland geldt, geldt ook in Kameroen: een goede schoolopleiding brengt je verder in het leven.

Uit de brief van 17 juli 1984:

'Vorige week woonde ik de rapport-uitreiking bij op een lagere school in Batouri. Alle ouders zijn daarbij aanwezig en de directeur spreekt de leerlingen toe. De schoolresultaten in de dorpen zijn vaak bedroevend slecht, veel zittenblijvers en het grootste gedeelte haalt nooit het lagere-schooldiploma. Dit heeft verscheidene oorzaken. Vaak hebben de ouders geen tafel in huis, om huiswerk aan te maken. De school duurt tot wel half 6, dus dat huiswerk moet 's avonds worden gemaakt. En hoe kun je dit doen als er geen geld is voor petroleum

Eerst de theorie: Comment soigner les plaies ...

kletsnat. Hoe kun je in die omstandigheden goede resultaten verwachten? Vaak zitten er nog leerlingen van 15-17 jaar op de lagere school, omdat ze steeds met hun ouders naar het

Rapportuitreiking op een school in Batouri

om de boeken te verlichten? De armen blijven altijd arm, omdat het hun aan die essentiële dingen ontbreekt. De betergesitueerden kunnen hun kind ook op andere wijze betere kansen geven, omdat ze medicijnen kunnen kopen als het kind ziek is. Want ben je ziek, dan zijn je leerprestaties natuurlijk minimaal. Vaak zie je dat er voor de kleinsten zelfs geen tafel is in de klas, om hun schrift op te leggen. Er is alleen een boomstam om op te zitten. Als het regent, lekken de

daken overal en de leerlingen worden

(tabaks)veld moeten gaan gedurende enkele maanden per jaar. Dan schiet je niet zo op, op school.

Zijn er actieve en gemotiveerde onderwijzers, dan zie je vaak wel schooltuintjes, waarin men bananenbomen, maniok, koffie etc. verbouwt. De opbrengst is dan bestemd voor schriften, boeken, reparaties aan de school etc. Die tuintjes zien er vaak piekfijn uit. Er wordt ook een prijs uitgelooft door de schoolinspectie voor de best-onderhouden tuin. De kinderen moeten zelf de school schoonhouden, het gras eromheen maaien etc. Dat vind ik een goede zaak. Daar leren ze van. Dat zou in Nederland ook niet gek zijn, denk ik wel eens'.

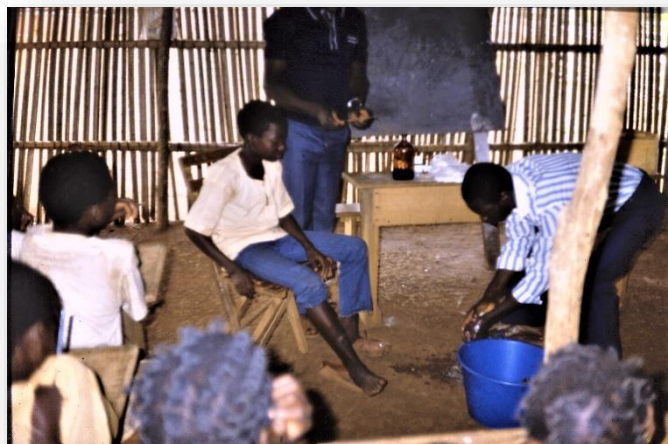
In dorpen waar Dieudonné en ik werken, bezoeken we ook regelmatig de school, want je kunt niet vroeg genoeg beginnen met bewustwording van preventie en gezond gedrag bij jonge leerlingen. We starten vaak met het onderwerp wondverzorging, want dat staat dicht bij hun belevingswereld, kinderen vallen allemaal weleens een gat in hun knie. In de praktijk wordt er maar weinig aandacht besteed aan het verzorgen van wondjes en dat kan tot heel vervelende infecties leiden. Zo troffen we zelfs een leerling, met een lelijke, chronisch ontstoken wond aan zijn been. Zijn been vertoonde daardoor zelfs al een groeiachterstand. Of dat nog goed komt? Ik twijfelde er hevig aan. Het gaat om heel elementaire zorg: het wassen van een (verse) wond met zeep, en deze daarna afdekken met een schoon stukje stof van bv. een pagne, dat is een omslagrok, van de moeder. Wat ook een populair onderwerp is, is het voorkómen van ingewandswormen. Om het allemaal een beetje spannender te maken, haal ik van tevoren bij de kliniek van de zending in het dorp Kambele, verschillende wormen op. In de glazen potten, gevuld met formaline, zijn deze goed zichtbaar. De leerlingen griezelen en joelen enorm, als ik deze laat zien, zeker als we erbij vertellen dat deze enge beesten bij bijna ieder van hen in de buik leven ...

Deze gezondheidsvoorlichting op scholen spreekt zó aan, dat tijdens de evaluatie van ons werk de betrokken ambtenaren het een goed idee vinden om deze zelfs uit te breiden ...

In de brief van 23 april 1985 schrijf ik er het volgende over:

'Op het moment zijn er op alle niveaus evaluaties van de Soins de Santé Primaires, het programma waarbinnen ik werk. En data voor dergelijke vergaderingen worden bij voorkeur pas twee dagen tevoren gegeven, dus loopt ons hele brousse-programma in de soep. Ik kan niet even opbellen naar een dorp dat ik een week later kom, dus moet ik soms, om een nieuwe datum door te geven, wel 100 km extra rijden! Een dure liefhebberij en heel tijdrovend. Mensen die achter hun bureau zitten, houden maar weinig rekening met degenen die altijd 'op pad' zijn. Ik weiger dan

ook van nu af aan om het broussewerk te laten schieten, anders hebben die dorpingen ook geen vertrouwen meer in ons. Verder heb ik heel wat te stellen tijdens dergelijke vergaderingen. Ik ben vaak de enige blanke, en dan ook nog de enige vrouw, en ze nemen mijn opmerkingen niet snel serieus. Er is dan ook heel wat tact voor nodig, (wat niet bepaald mijn sterkste kant is, alhoewel dat al een stuk verbeterd is), om toch mijn zin te krijgen. Zo vond men het ineens een goed idee,

... en dan de praktijkles wondverzorging, door Dieudonné

dat ik in nog zes andere dorpen (ik heb er al elf!) gezondheidsvoorlichting zou gaan geven op de scholen. Alsof ik al niet genoeg te doen heb, ik zit al tot over mijn oren in het werk en dat dreigt dan te mislukken. Daarom heb ik alle officiële papieren over mijn taken tevoorschijn gehaald, om de heren ervan te overtuigen dat dát niet de bedoeling is van SNV. Maar het kost heel wat energie om hen te overtuigen. Als vrouw ben je hier goed voor in de keuken, voor de rest houd je je mond. De emancipatie is op dat terrein nog niet zo doorgedrongen. Op andere terreinen wel. Zo kunnen vrouwen die een baby hebben, een uur later op hun werk verschijnen, en een uur eerder stoppen. Ze nemen hun kind zelfs mee naar hun werk. Daar hebben ze in Nederland nog nooit van gehoord’.

Het is natuurlijk een duidelijke blijk van waardering voor ons werk en het geven van gezondheidsvoorlichting op scholen vind ik enorm belangrijk, maar de Médecine Préventive, de dienst waarbij ik ben gedetacheerd, heeft ook een taak in het bezoeken van dorpen in de omgeving van Batouri. Maar helaas is ons equipe vaak het enige dat te vinden is in de brousse. Want dat is niet zo populair bij de zorgmedewerkers, zoals dat ook geldt voor het onderwijzend personeel. De geneugten van de stad zijn veel te aantrekkelijk. Toch wel heel jammer voor de ontwikkeling van de dorpsbewoners.

Ria Verbeek
©Terug naar Batouri
Oktober 2020

Onderweg naar het dorp Taparé onder dreigende luchten